

„30:70“ – galimybė individualizuoti mokymą

2022-12-20 [Bendrasis ugdymas](#) [Spausdinti](#) [Dalintis Facebook](#)

Rita Gasiukevičienė, Ignalinos rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir kultūros skyriaus vyriausioji specialistė

Neseniai projekto „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“ užsienio ekspertų konsultacijų ciklo 4-osios temos „Pasirenkamojo / privalomojo ugdymo turinio planavimas“ mokymuose nustebino pateikti pamokų tvarkaraščio pavyzdžiai, kuriuose buvo atskirai išskirtos pamokos iš 30 proc. pasirenkamojo ugdymo turinio. Pirminę nuostabą – *o kam to reikia?* – netrukus pakeitė suvokimas, kad ši idėja naudinga tiek mokyklai, tiek kiekvienam vaikui.

Dėl 30 proc. laisvai pasirenkamo ugdymo turinio švietimo bendruomenėse vis dar vyksta diskusijos ir dažnai tyvoro nerimas, kaipgi bus iš tikrųjų. Žiūrint iš kiekvieno mokomojo dalyko mokytojo pusės, galima:

- Tiesiog skirti daugiau pamokų privalomam (70 proc.) ugdymo turiniui. Ir nieko papildomo (bus geresni egzaminų rezultatai). Be to, mokytojų nuomone, atnaujinant bendrąsias programas, dalies mokomųjų dalykų turinys nesumažėjo, tiesiog tą patį ugdymo turinį rekomenduojama išnagrinėti per 70 proc. ugdymo laiko – natūralu, kad nuogaustaujama, todėl galimybė skirti visas dalyko pamokas tik privalomam turiniui daliai mokytojų atrodo patraukliai.
- Eiti „į gylį“ ir visas privalomas temas nagrinėti išsamiau (mokiniai labiau supras kiekvieną temą, bet naujų temų nebus: pvz., per lietuvių k. pamokas išnagrinėti dar vieną to paties autoriaus kūrinį ar per matematiką įrodyti teoremą kitais būdais).
- Eiti „į plotį“ ir kurti naują ugdymo turinį kiekvienam mokomajam dalykui pagal mokytojo ir mokinių norus ir / ar poreikius (kitos akademinės temos / įvairūs praktiniai pritaikymai / dalyko projektai / su dalyku susijusių profesijų „pasimatavimas“ / išvykos ir pan.).

Organizuojant pasirenkamąjį ugdymo turinį taip, kai kiekvienas mokytojas planuoja tik savo mokomąjį dalyką, anksčiau minėto pamokų tvarkaraščio lyg ir nereikia. Bet pažiūrėjus mokyklos mastu, 30 proc. laisvai pasirenkamo ugdymo turinio galima panaudoti ir plačiau (dalis tokių veiklų vyko ir anksčiau, ir dabar; tiesiog tai šiuo metu nevadinama laisvai pasirenkamu turiniu):

- Integruotos įvairių dalykų pamokos.
- Pamokos / ugdymo dienos, skirtos kokiai nors aktualiai problemai spręsti (streso valdymas, prekybos žmonėmis prevencija ir pan.).
- Nauji aktualūs mokomieji dalykai (pvz., pamokos turizmo organizavimui, pamokos įvairių praktinių gyvenimo įgūdžių mokymui ir pan.).
- Projektiniai darbai (apimantys įvairius mokomuosius dalykus).
- Paskaitos (menininkų, mokslininkų, ...) kelių klasių mokiniams.
- Įvairios veiklos tam tikrų kompetencijų stiprinimui.
- Ugdymas karjerai.

Čia jau aiškėja anksčiau minėto pamokų tvarkaraščio paskirtis – kad gausioje ugdymo formų, veiklų ir galimybių įvairovėje neprapultų pamokos su privalomu 70 proc. ugdymo turiniu, tokių pamokų metu neturėtų vykti jokios kitos veiklos. Kategoriskai. Tokiu būdu privalomo ugdymo turiniui išdėstyti skirtas laikas niekada nesutrumpėtų – pakaktų laikytis minėto tvarkaraščio, jį sudarant labai apgalvotai. Juk ir dabar

pasitaiko, kad dalis kai kurių dalykų pamokų dėl įvairių priežasčių tiesiog dingsta. Sudarius tokį tvarkaraštį, atsirastų ir mokyklos įsipareigojimas „nepradanginti“ nei vienos privalomo ugdymo turinio pamokos.

Pažvelgus iš konkretaus mokinio pusės, atsiranda vėl kitokie klausimai ir interesai. Jei mokykla, mokytojas atsižvelgs į daugumos vaikų poreikius, daugumai tikriausiai ir bus gerai. Bet reikėtų pamatyti ne tik daugumą, bet ir kiekvieną vaiką atskirai. Žvelgiant per vaiko interesų prizmę, būtų geriau tą 30 proc. dėti pagal kiekvieno individualius poreikius. Juk jei ugdymo turinys vadinamas pasirenkamu, tai teisę pasirinkti turėtų turėti ne tik mokytojas ar mokykla, bet ir pats vaikas.

Daliai mokinių privalomam ugdymo turiniui (70 proc.) išmokti ir suprasti gali prireikti daugiau nei 70 proc. ugdymo laiko. Manychiau, jie tai ir turėtų daryti – tiesiog mokytis to, kas privalu kiekvienam. Galima netgi iš paralelių klasių suformuoti grupę, kam sunkiau sekasi tam tikras mokomasis dalykas, ir pasirenkamo ugdymo turinio laiką skirti tik privalomo ugdymo turinio žinioms gilinti.

Kitai daliai 70 proc. viso ugdymo laiko privalomam ugdymo turiniui išmokti gali būti net ir per daug (taip yra ir dabar). Tikėtina, kad tokie mokiniai privalomo ugdymo turinio pamokose savarankiškai suspėtų susipažinti ir su mokytojo tai klasei parengtu pasirenkamu ugdymo turiniu, o pasirenkamam ugdymo turiniui skirtą laiką galėtų naudoti savo nuožiūra. Juk šalyje veikia įvairios įvairių mokomųjų dalykų neakivaizdinės mokyklos (pvz., Nacionalinė moksleivių akademija, chemikų mokykla „Pažinimas“ ir pan.), savivaldybėse vykdomos įvairios neformaliojo vaikų švietimo ar formalųjį švietimą papildančio ugdymo programos. Ir jei vaikas sėkmingai mokosi kitur, reikėtų suteikti galimybę iš viso būti atleistam nuo tų 30 proc. konkretaus dalyko pasirenkamo ugdymo turinio pamokų: tegul mokosi individualiai, ko labiausiai nori.

Tam labai praverstų pamokų tvarkaraštis, kai pasirenkamo ugdymo dalykai yra ugdymo veiklų pabaigoje arba konkrečiai klasei vyksta tik tam tikromis savaitės dienomis. Atsižvelgiant į įvairių vaikų poreikius, pirmiausia turėtų vykti tik privalomo ugdymo pamokos, o po jų – tik pasirenkamo. Tada, išmokęs privalomojo ugdymo turinį pakankamu lygmeniu, mokinys pasirenkamojo ugdymo turinį turėtų galimybę pasirinkti pats ir tai daryti galėtų nebūtinai savo mokykloje.

Sudarykim tikrą galimybę vaikams rinktis – atnaujintas ugdymo turinys tai leis.

